

Знання переваг та можливих ризиків участі в ГЛДВ є підставою для розуміння тих завдань національного економічного розвитку, які б дозволяли країні брати ефективну участь в глобальному розподілі праці в нових умовах.

Перелік використаних джерел:

1. Cigna, S., Gunnella, V., Quaglietti, L. (2022), “Global value chains: measurement, trends and drivers”, Occasional Paper Series 289, European Central Bank.
2. De Soyres, F., Gaillard, A. (2020), “Global Trade and GDP Co-Movement”, International Finance Discussion Papers, No 1282, Board of Governors of the Federal Reserve System, May

Андрій Ільків
Науковий керівник:
д-р с.-г. наук, професор Гайда Ю.І.
Західноукраїнський національний університет
м.Тернопіль

ПРАВОВИЙ СТАН РИНКУ БІОПАЛИВА УКРАЇНИ

Створення стійкого ринку біопалива є пріоритетним завданням для держави з метою забезпечення енергетичної безпеки та зменшення енергетичної залежності як нації, так і громадян, особливо в умовах військової інтервенції Росії в Україну та актів тероризму проти населення шляхом обстрілів критично важливої енергетичної інфраструктури. На нашу думку, враховуючи європейський досвід, а також потенціал та потреби України в енергоресурсах, необхідність впровадження концепцій розвитку ринку біопалива передбачає чотири основні чинники: 1) отримання джерел енергії, 2) реалізацію продукції та побічних продуктів виробництва біопалива, 3) управління екологічними проблемами, 4) чітке та прозоре нормативно правове регулювання ринку.

Сьогодні в Україні існує значна кількість законодавчих актів, які регулюють сектор виробництва енергії з біологічно відновлюваних ресурсів. Однак, ключовими «рамковими» нормативними документами, що встановлюють правові засади цього сектору, є Закон України «Про альтернативні види палива» та Закон України “Про альтернативні джерела енергії” [1; 2]. В цих документах подається визначення основних термінів, якими користуються учасники сектору, такі як «біомаса», «біопаливо», «біогаз», «біометан» та інші. Загалом регулювання сектору біоенергетики може бути розділене на кілька підсекторів (таблиця 1).

Аналіз наведених концептуальних, програмних і стратегічних документів, що були затверджені розпорядженнями та постановами Уряду у сфері розвитку виробництва та використання біологічних видів палива, вказує на те, що ці документи мають декларативний характер та демонструють обмежену ефективність.

Правове регулювання ринку біопаливних ресурсів України

ЗУ «ПРО ВНЕСЕННЯ ЗМІН ДО ДЕЯКИХ ЗАКОНІВ УКРАЇНИ ЩОДО РОЗВИТКУ ВИРОБНИЦТВА БІОМЕТАНУ»   Введено поняття «біометан»;   Регламентоване створення реєстру біометану, порядок видачі гарантій походження біометану та подальших операцій з ними (Постанова КМУ № 823).   Відсоток кисню у біометані: макс. 0,2% для ГТС та макс. 1,0% для ГРМ (Постанова НКРЕКП від 02.08.2022 № 847).
ЗУ «ПРО АЛЬТЕРНАТИВНІ ДЖЕРЕЛА ЕНЕРГІЇ»   «Рамковий» закон, визначені засади та термінологія;   Регламентоване виробництво електричної енергії з біомаси та біогазу в Україні: «Зелений» тариф, аукціони (мін. річна квота - 10%, підтримка 20)
ЗУ «ПРО ВНЕСЕННЯ ЗМІН ДО ДЕЯКИХ ЗАКОНІВ УКРАЇНИ ЩОДО ДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРІ ПОВОДЖЕННЯ З ПЕСТИЦИДАМИ І АГРОХІМКАТАМИ»   Введено поняття «дігестат»;   Регламентоване використання дігестату як органічного добрива чи покращувача ґрунту без держресстрації (ч. 3 Ст. 4).
ЗУ «ПРО ТЕПЛОПОСТАЧАННЯ»   Тарифи на виробництво теплової енергії з біомаси (ст. 20: принцип «0,9»).
ЗАКОНОПРОЄКТ №3356-Д «ПРО ВНЕСЕННЯ ЗМІН ДО ДЕЯКИХ ЗАКОНОДАВЧИХ АКТІВ УКРАЇНИ ЩОДО ОБОВ'ЯЗКОВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ РІДКОГО БІОПАЛИВА (БІОКОМПОНЕНТІВ) У ГАЛУЗІ ТРАНСПОРТУ»   Пропонується встановити обов'язкову частку вмісту рідкого біопалива (біокомпонентів) в усіх обсягах бензинів автомобільних - не менше 5 %;   Визначено критерії сталості для рідкого біопалива (біокомпонентів).

Джерело: Сформовано автором на основі [1,2,3,4]

На наш погляд, перспективними напрямками модернізації організаційної державної підтримки біоенергетики в Україні можуть стати: 1) створення та забезпечення функціонування електронних ринків біопалива та біомаси; 2) впровадження конкурентного ринку теплової енергії; 3) надання державної підтримки суб'єктам господарювання, які вирощують енергетичні рослини; 4) встановлення податкових пільг для установок, які спалюють біопаливо і звільнення від сплати податку за викиди CO₂. Ці нормативні ініціативи вже обговорюються у літературі [5; 6], що свідчить про актуальність розв'язання питань ефективної програмної та законодавчої підтримки виробництва біопалива. З метою забезпечення державної підтримки розвитку біоенергетичної галузі та визначення джерел її фінансування, необхідним є прийняття Державної цільової програми розвитку виробництва та використання біологічних видів палива, а також розроблення механізму реалізації заходів, що будуть в ній передбачені. Крім того, заслуговує на підтримку наукова пропозиція щодо необхідності прийняття Закону України «Про виробництво і реалізацію

біопалива», який має визначити основні засади виробництва (утворення) біомаси, її переробки в біопаливо і електроенергію, їх реалізації [7].

З метою ефективного сприяння розвитку біоенергетичної галузі та визначення джерел її фінансування важливим є ухвалення Державної цільової програми щодо розвитку виробництва та використання біологічних видів палива. Також необхідним є прийняття Закону України «Про виробництво і реалізацію біопалива». Ключовим елементом цього майбутнього законодавчого акта повинна бути регламентація системної державної підтримки для виробників біопалива та узагальнення переліку заходів стимулювання, враховуючи екологічні, соціальні, енергетичні та інші інтереси суспільства.

Перелік використаних джерел:

1. Про альтернативні джерела енергії: Закон України від 20 лютого 2003 року. Офіційний вісник України. 2003. № 12. Ст. 522.

2. Про теплопостачання: Закон України від 20 лютого 2003 року.

3. Про внесення змін до деяких законів України щодо розвитку виробництва біометану: Закон України від 2021 року. Відомості Верховної Ради. 2021. № 52, ст.431.

4. Про затвердження Порядку функціонування реєстру біометану: Постанова КМУ від 22 липня 2022 р. № 823. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/823-2022-%D0%BF#Text> (Останній доступ 22.07.2022)

5. Directive (EU) 2018/2001 of the European Parliament and of the Council of 11 December 2018 on the promotion of the use of energy from renewable sources (recast). Official Journal of the European Union, 82-209. https://eurlex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2018.328.01.0082.01.ENG

6. Гелетуха Г.Г. Потенціал, сучасний стан та перспективи впровадження біоенергетичних проєктів в Україні. Матеріали онлайнсемінару «Відновлювані джерела енергії для декарбонізації: біоенергетика» (26 лютого 2021 року). <https://uabio.org/news/9960/>

7. Григор'єва Х.А. Концептуальні засади правового регулювання державної підтримки сільського господарства в Україні: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня докт. юрид. наук: 12.00.06. Одеса, 2020. 39 с.

Анастасія Ковальчук

Луцький національний технічний університет,
м. Луцьк

ТЕНДЕНЦІЇ ВИРОБНИЦТВА ТА ЕКСПОРТУ СОНЯШНИКА В УКРАЇНІ ТА СВІТІ

Сільське господарство в Україні є однією з важливих галузей, що генерує ВВП країни. До повномасштабного вторгнення росії, сільське господарство в Україні було провідним сектором за експортним виторгом із часткою у понад